

- трансформації методологічних засад розробки стратегій регіонального розвитку в сенсі вибору головних і часткових факторів продуктивної спроможності економіки регіонів і громад, як об'єкта стратегування;
- визначення головними цілями застосування кластерної, кооперативної, державно-приватної, тощо моделей активізації підприємницького середовища, поряд з економічними цілями, інтеграцію і взаємодоповнення факторного потенціалу громад, регіонів для зміцнення безпеки і цілісності держави;
- забезпечення конкурентності регіональних стратегій і програм, у тому числі й розвитку громад, як в Україні, так і за її межами;
- упровадження в практику стратегування розвитку громад і регіонів парадигми Концентрації активностей на безпеці майбутнього розвитку;
- концентрації зусиль і ресурсів регіональних органів управління, експертного середовища на першочерговому створенні кластерів у науково-технологічному, військово-економічному секторах економіки, виробництві будівельних матеріалів і обладнання;
- створення незалежної робочої групи експертів для оперативного моніторингу стану реалізації заходів з формування кластерів, або делегування на конкурсній основі цієї функції громадським організаціям та експертам.

**Булатова О.В.,
д.е.н., професор
Вишняков О.В.
аспірант**

**Маріупольський державний університету
м.Київ, Україна**

СОЦІАЛЬНА НЕРІВНІСТЬ ТА ЦИФРОВИЙ РОЗРИВ

Глобальні асиметрії світогосподарського розвитку поглиблюють технологічний розрив між країнами. Наймасштабніше зростання технологій, інвестицій, світової торгівлі не забезпечило переваги для всіх. Нерівність стала серйозним випробуванням для світового співтовариства, що унеможлиблює досягнення Цілей сталого розвитку 2030. Цифрові технології сприяють поглибленню нерівності, яка викликана економічними, соціальними, екологічними силами, тим самим посилюючи глобальні асиметрії. З іншого боку, інновації та інформаційні технології створюють

нові потенційні можливості: від подолання бідності до покращення освіти, розвитку охорони здоров'я, підвищення продуктивності і створення робочих місць. За сучасних умов, цифрові технології формують унікальну можливість для країн у стимулюванні економічного розвитку, формуванні інклюзивного суспільства. Під час кризи, викликані пандемією COVID-19 саме цифрові технології забезпечили комунікацію між людьми, бізнесом та урядами.

Цифровізація не тільки загострила проблему цифрового розриву. Фактично мова йде про виключення певних країн, соціальних груп, окремих людей з переваг цифрових технологій. Для усунення причин цифрового розриву актуалізується розробка й впровадження цифрових політик, що узгоджуються із Цілями сталого розвитку 2030. Використання міжнародної допомоги для впровадження інновацій в освіті на основі новітніх цифрових технологій для найменш розвинутих країн сприятиме покращенню цифрових навичок населення, розширенню можливостей використання цифрових технологій для виробництва і торгівлі, їх сумісність та залученість до інтеграційних процесів.

Нерівність охоплює більш широкий діапазон від індивідуального до макрорівнів, включаючи життєвий шлях, гендер, расу і безпосередньо стосуються найважливіших сфер, які пов'язані із формуванням соціального капіталу [5]. Між цифровим розривом та соціальною нерівністю існує тісний зв'язок [3,4], оскільки остання стає наслідком відсутності достатніх можливостей у придбання нових інформаційно-комунікаційних технологій, відсутності доступу до якісної інфраструктури, високої вартості при низьких доходах, недостатній (або взагалі відсутній) рівень цифрових навичок, освіти тощо. Такий нерівний доступ до інформаційно-комунікаційних технологій, отримання, відповідно, різної корисності та вигід від використання цифрових технологій, у свою чергу, відтворює соціальну стратифікацію. Цифровий розрив стає фундаментальним аспектом соціальної нерівності в інформаційну епоху. Відсутність відповідних певних цифрових навичок обмежує доступ до використання технологій, однак, важливо підкреслити, що нижчий рівень цифрових навичок призводить до нижчого рівня взаємодії з Інтернетом, що, відповідно, стає важливою ознакою цифрового виключення. Крім того, із якістю пропускної спроможності інтернету пов'язана і сама цінність інтернету, його роль та вплив на життя людей [6]. Використання Інтернету відтворює існуючу соціальну нерівність, оскільки цифрові мережі відтворюють офлайн-структури, а офлайн-людський капітал переноситься в онлайн-світ. Таким чином, соціальна нерівність (гендер, інвалідність, раса тощо) виступає як передумова цифрового розриву.

Технологічну складову формування цифрового розриву характеризують доступ до технологій, розрив у їх використанні (інформаційний ланцюг створення вартості, цифрові навички, рівень знань, структура попиту тощо). Інтеграція цифрових інновацій у виробничі процеси стає актуальним проявом геокоекономічного суперництва [1], це, у свою чергу, впливає на конкурентні відносини на діджиталізованих ринках в умовах загострення проявів техноглобалізму, оскільки використання інструментів політики інформаційно-цифрового та інноваційного неопротекціонізму призводить до викривлення ринків [2].

Сучасні процеси цифровізації, що не тільки докорінно змінюють способи виробництва й торгівлю, а й впливають на повсякденне життя людей, їх онлайн-активності. Однак нові цифрові технології стали не тільки фактором економічного розвитку, вони сприяють подальшому посиленню розриву між економічними системами, що стає викликом для досягнення сталого, інклюзивного та справедливого зростання та розвитку.

Література

1. Панченко, В. Г., Резнікова, Н. В. та Іващенко, О. А., (2021) Розвиток industry 4.0 й цифрової економіки у фокусі глобального технологічного та інноваційного суперництва КНР і США. *Економіка та держава*, 2, с. 4–10. DOI: 10.32702/2306-6806.2021.2.4
2. Резнікова Н., Булатова О., Іващенко, О. Колізії конкуренції на діджиталізованих ринках в умовах техноглобалізму: ризики інноваційного та інформаційно-цифрового неопротекціонізму для міжнародного бізнесу та електронної комерції. *Інвестиції: практика та досвід*, 2023. № 13 DOI: 10.32702/2306-6814.2023.13.13
3. Lechman E. Development divide vs digital divide – cross country study, MPRA Paper No. 37770.2009. https://mpra.ub.uni-muenchen.de/37770/1/MPRA_paper_37770.pdf
4. Ragnedda, M., & Muschert, G. W. (Eds.). (2013). *The digital divide: The Internet and social inequality in international perspective*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203069769>
5. Robinson, L., Cotten, S. R., Ono, H., Quan-Haase, A., Mesch, G., Chen, W., Schulz, J., Hale, T. M. and Stern, M. J., Digital inequalities and why they matter. *Information, Communication & Society*, 2015. 18 (5), pp, 569–582. <https://doi.org/10.1080/1369118X.2015.1012532>
6. Van Deursen, A.J.A.M., Helsper, E., Eynon, R. and van Dijk, J.A.G.M, The compoundness and sequentiality of digital inequality. *International Journal of Communication*. 2017. pp. 452-473.